

Rehuvuohenherne Salossa

PANU KUNTTU

Kartoitus ja torjunnan kokeilu

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimeksi antamassa työssä kartoitettiin rehuvuohenherneen, *Galega orientalis*, esiintymisen laajuutta ja kasvustojen sijaintia Salon Merikulmantien, Teijon, Matildan ja Skoilan alueilla (V). Esiintymäalue on tiettävästi Suomen laajin.

Lajitietokeskuksen (2025) tietokannassa rehuvuohenherneen ensimmäinen tienvarsihavainto Merikulmantieltä on vuodelta 2001, jolloin lajia kuvataan jo paikallisesti runsaaksi. Nykyään se on levinnyt alueella laajalle ja riskinä on, että se leviää edelleen luonnonympäristöihin ja seudun luon-

nonsuojelualueille, kuten Teijon kansallispuistoon. Kartoitus tulee toimimaan pohjana myöhemmin laadittavalle rehuvuohenherneen hallintasuunnitelmalle. Salon kaupungin laatiman rehuvuohenherneen alustavan kartoituksen tulokset toimivat tämän työn pohjana.

Esiintyminen ja ympäristövaikutukset

Rehuvuohenherne on monivuotinen, hyvissä olosuhteissa jopa 25 vuotta elävä hernekasvi. Kasvin varsi on 40–150 senttimetriä korkea, latvaterttuina kasvavat kukat ovat sinivioletteja ja parilehdykät pui-

▲ Kartoitusalueen tyypillinen rehuvuohenherneen kasvusto sijaitsee tienpientareella.

keita. Laji kukkii pääosin heinä-elokuussa, mutta Suomen etelärannikolla kukinta voi jatkua syyskuussa. Riippuviin palkoihin muodostuu 5–8 siementä, ja laji leviää myös kasvullisesti. Sen juuristo voi ulottua metrin syvyyteen. (Hämet-Ahti ym. 1998, Żarczyński ym. 2021, Luonnonvarakeskus 2025)

Rehuvuohenherneen alkuperäinen levinneisyysalue sijaitsee Kaukasuksella. Euroopassa lajia on viljelty rehu- ja kesantokasvina 1920-luvul-

Helsinki, Latokartano, 26.6.2011 L. Heijmanila

Rehuvoohenherne on helppo tunnistaa sinivioleteista kukista, riippuvista paloista ja puikeista parilehdyköistä.

Osa rehuvoohenherneen kasvustoista sijaitti metsän reunassa.

ta lähtien. Suomessa rehuvoohenhernettä on käytetty nurmi- ja rehukasvina sekä jonkin verran myös koristekasvina (Hämet-Ahti ym. 1998). Varhaisin karkulaistieto Suomessa on 1990-luvulta, mutta viime aikoina laji on paikoin levin-

nyt nopeasti (Luonnonvarakeskus 2025). Nykyään rehuvoohenhernettä tavataan ympäristöön karanneena harvakseltaan lähes koko Suomessa Lappia lukuun ottamatta, mutta esiintymät ovat painottuneet Etelä-Suomeen (Lajitietokeskus 2025).

Rehuvoohenherneen tyyppillisiä kasvupaikkoja ovat maatalousympäristöt, tien-pientareet, liikennepaikat, maankaatopaikat, ruderaatit ja muut ihmistoiminnan vaikutuksessa olevat alueet (Lajitietokeskus 2025, Luonnonvarakeskus 2025). Havaintoja on myös kasvin leviämisestä luonnonympäristöihin, kuten niityille ja metsänreunoihin (Lajitietokeskus 2025). Yleisesti ottaen rehuvoohenherneen tunnetaan tulevan toimeen monenlaisissa kasvupaikoissa lukuun ottamatta happamia maita ja turvetta. Se sietää hyvin myös kuivuutta ja kausikosteutta (Żarczyński ym. 2021).

Rehuvoohenherne on voimakas typensitojakasvi, joka voi tuottaa tyyppä jopa 180–480 kg hehtaarilta vuodessa (Meripöld ym. 2009). Näin ollen se voi rehevöittää maaperää merkittävästi ja vahvana kilpailijana se voi muodostaa yhtenäisiä peittäviä kasvustoja (Luonnonvarakeskus 2025).

Kansallisessa vieraslajistrategiassa rehuvoohenherne luokiteltiin tarkkailtavaksi tai paikallisesti haitalliseksi vieraslajiksi (Niemivuo-Lahti 2012). Myös Virossa rehuvoohenherne on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi, sillä se on levinnyt pelloilta perinneympäristöihin (Luonnonvarakeskus 2025).

Kartoitus

Työ toteutettiin lokakuussa 2024. Kartoitettu alue kattoi Merikulmantien, Teijontien, Tullintien ja Skoilantien. Myös Strömmassa tutkittiin Kemiöntien osuus aiempien havaintojen perusteella. Näiden lisäksi maantiestä erkanevia pie-

nempää teitä tutkittiin elinympäristöstä riippuen muutamien kymmenien tai satojen metrien etäisyydellä risteyksestä. Poikkeuksena oli Hämeenkyläntie, jonka pientareita kartoitettiin reilun kilometrin verran Merikulmantieltä Hämeenkylään kedolle saakka. Suoraan taloille johtavia teitä ei tutkittu, mutta niiden risteyskoja havainnoitiin maantieltä käsin.

Tienvarsikartoitus toteutettiin pyöräilemällä tieosukset kävelyvauhtia. Tien molemmat puolet tutkittiin. Osa tienvarsista ja pellon reunoista oli niitetty hiljattain, mikä vaikeutti paikoin rehuvuohenherneen havainnointia. Näissä paikoissa pysähdyttiin tarkemmin selvittämään niitetyn alueen kasvillisuutta ja niittämättä jätetyn ojan reunoja. Samoin tehtiin tiheän ojanvarsikasvillisuuden, kuten järviruoko- tai mesiangervokasvustojen, kohdalla. Sen sijaan lakas-
tuneiden versojen tunnistaminen oli vaivatonta.

Kartoituksessa selvitettiin ensin tienvarsikasvustot ja sen jälkeen työtä laajennettiin niiden perusteella ojen, peltojen ja metsien reunoille. Ojanpientareita ja pellonreunoja tutkittiin kävellen kaikilta niiltä paikoilta, joissa rehuvuohenhernettä havaittiin tienvarsikartoitusta tehtäessä. Tällaisia peltojen reunoja oli erityisesti Merikulman ja Rauvolan alueilla.

Lisäksi kesäkuussa 2025 kartoitettiin Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n toimeksiantosta Salon Korvenmäen jätekeskuksen kasvilajistoa luonnonhoidon suunnittelua varten, missä yhteydessä alueen piennarmaat käytiin läpi.

P. Kunttu 7.10.2024

Rehuvuohenherne kasvaa tavallisesti tienvarren ojan molemmilla puolilla tiheinä kasvustoina, jotka olivat leveimmillään kymmenisen metriä.

Osa tienvarsien kasvustoista oli vain noin metrin leveitä, mutta tien suuntaisesti hyvin pitkiä.

Tulokset

Kartoitusalueella havaittujen rehuvuohenhernekasvustojen sijainti esitetään seuraavan sivun karttakuvassa. Rehuvuohenhernettä kasvoi laajalla alueella Merikulmantien ym-

päristössä Kiviahteesta Teijoon saakka. Lisäksi erillinen esiintymä löytyi Strömmasta.

Laji oli runsain Kiviahteen, Merikulman ja Rauvolan alueella, missä se kasvoi monenlaisissa ympäristöissä. Sen si-

P. Kunttu 7.10.2024

◀ **Rehuvuohenherneen kartoitusalue ja kasvupaikat Salossa. Korvenmäen jätekeskus sijaitsee kartan ulkopuolella.**

jaan Merikulmantien eteläosissa rehuvuohenhernettä kasvoi vain teiden varsilla.

Kartoitusalueella rehuvuohenherneen kasvupaikat olivat tyypillisesti avoimia ja valoisia, ja tienvarsien ulkopuolella maaperältään savisia tai multaisia maita. Kasvupaikkoja olivat tienpientareet, peltojen ja metsien reunat, ojien varret, maakasat, pellot ja rantaniitty.

Useita pienialaisia kasvustoja havaittiin sivuteiden varsilla lähellä maantietä. Rehuvuohenhernekasvustojen leveys tienpientareella oli arviolta keskimäärin muutamia metrejä, mutta se vaihteli huomattavasti 1–10 metrin välillä alueesta ja kasvupaikasta riippuen. Tavallisesti kasvustoja oli sekä tienpientareella että tieojan toisella puolella. Samoin ojanreunakasvustoja oli useimmiten ojan molemmilla puolilla. Kiviahteen Kivimäen rinteessä rehuvuohenherne kasvoi metsässä, mutta vain parissa paikassa piennarkasvustojen havaittiin levinneen muutaman metrin päähän metsän puolelta.

Kiviahteen Haminalahdessa sijaitsee maankäsittely- ja varastointipaikka, josta peräisin olevia maa-aineksia myydään eteenpäin. Tämä lisää merkittävästi rehuvuohenherneen leviämisen riskiä, sillä alueella kasvaa lajia runsaasti ja osa maakasoista on peittyneen kasvustojen alle.

Rehuvuohenherneen kasvustoja havaittiin pientareil-

P. Kurtti 12.10.2024

Kiviahteen Haminalahdessa rehuvuohenherne on levinnyt rantaniitylle.

Muutamassa paikassa rehuvuohenherne on kesantapellon valtalaji.

la, jotka rajautuvat Fulkilan ja Niitunpään suojeltuihin pähkinäpensaslehtoihin sekä Likojärven pohjoispuolella Teijon kansallispuistoon. Lisäksi Toijalassa kasvustoja oli lähellä kahta muuta pientä luonnonsuojelualuetta.

Salon Korvenmäen jätekeskuksessa rehuvuohenhernettä kasvoi noin 100 metrin mat-

kalla tienpientareella sisään-
loportin ja vaakatoimiston ympäristössä muutaman metrin leveydeltä, joskaan kasvusto ei ollut koko alueella yhtenäinen.

Rehuvuohenherneen torjunta

Vuonna 2025 Varsinais-Suomen ELY-keskus käynnisti Merikulmantiellä rehuvuo-

henherneen torjunnan pilotti-hankkeen, jossa tienpientareet niitettiin kahdesti kesän aikana neljän metrin leveydeltä. Tämän lisäksi kahdeksan pientialaista satelliittikasvustoa kaivettiin lapiolla maasta juurineen. Kaivaen torjutuilla paikoilla käytiin kesän ja syksyn 2025 aikana kolme kertaa (Kunttu 2025). Näiden torjuntakokielujen tuloksia seurataan ja toimenpiteitä tullaan toistamaan.

Lapiolla kaivaminen oli mahdollista, sillä suurin osa juurista oli alle kymmenen senttimetrin syvyydessä, mutta osa juurista kaivettiin noin 20 senttimetrin syvyydestä. Kookkaimmat juuret olivat noin lyijykynän paksuisia, mutta ne saattoivat muodostaa horisontaalisesti metrin mittaisia juuristoja. Kaikki kasvinosat kerättiin kaksinkertaisiin jätessäkkeihin ja kuljetettiin jäteasemalle hävitettäväksi vieraslajijätteenä.

Ensimmäisen torjuntavuoden kokemukset ovat lupaavia. Osalle kaivuukohteista ei uusia versoja kasvanut enää myöhemmin kesän ja syksyn aikana lainkaan ja muillakin uusien versojen määrä oli melko vähäinen. Leveän vyöhyk-

keen niitto kaksi kertaa kesästä esti rehuvuohenherneen siementuotannon niitetyillä paikoilla, sillä vaikka niittopaikalle kasvoi uusia versoja, ne eivät ehtineet tuottaa siemeniä ennen kasvukauden päättymistä.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy toteutti rehuvuohenherneen torjunnan Salon Korvenmäen jätekeskuksella kaivamalla versot maasta juurineen. Tilannetta tullaan paikalla seuraamaan ja torjuntaa jatketaan tarpeen mukaan.

Kiitokset

Ylitarkastaja Maria Yli-Renko ja ryhmäpäällikkö Leena Lehtomaa ohjasivat työtä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen puolesta. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n ympäristö- ja laatuasiantuntija Hanna Vienonen järjesti torjunnan Korvenmäen jätekeskukselle.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: *Retkeilykasvio*. Luonnontieteellinen keskusmuseo, kasvimuseo. Helsinki.

Kunttu, P. 2025: Rehuvuohenherneen (*Galega orientalis*) torjuntapilotti Salon Merikulmantiellä. 14 s. Väliraportti Varsinais-Suomen ELY-keskukselle 3.9.2025. Luontotietopalvelu Taiga.

Lajitietokeskus 2025: Rehuvuohenherne (*Galega orientalis*). laji.fi/taxon/MX.38953 Viitattu 7.11.2025.

Luonnonvarakeskus 2025: Rehuvuohenherne (*Galega orientalis*). vieraslajit.fi/laji/MX.38953. Viitattu 28.11.2025.

Meripöid, J., Loiveke, H.J. & Mühr, J. 2009: The effect of differences of conventional and organic farming agrotechnical measures on the compliance of the fodder galega 'Gale' seed production to the certification requirements. *Agronomy Research* 7: 400–405. agronomy.emu.ee/tag/fodder-galega/

Niemivuo-Lahti, J. (toim.) 2012: *Kansallinen vieraslajistrategia*. 126 s. Maa- ja metsätalousministeriö. Helsinki. vieras-cms.laji.fi/wp-content/uploads/2020/08/Vieraslajistrategia_web_pieni.pdf

Żarczyński P.J., Sienkiewicz S., Wierzbowska J. & Krzbieć S.J. 2021: Fodder galega – a versatile plant. *Agronomy* 11(9): 1797. doi.org/10.3390/agronomy11091797

Mapping the occurrence of the invasive species fodder galega *Galega orientalis* and testing its control in Salo, SW Finland

Fodder galega (*Galega orientalis*) is a plant native to the Caucasus region and the species has been cultivated in Europe as a fodder and fallow crop for a hundred years. The earliest records of its spreading to natural environments in Finland date back to the 1990s. Fodder galega binds large amounts of nitrogen into the soil and forms dense, covering growths. Due to these ecological disadvantages, the species has been classified as a locally harmful invasive species in Finland. In this study the distribution and growth sites of fodder galega were surveyed in the Salo region, SW Finland. There the species is widespread, especially in the Merikulma and Teijo areas, where it grows in open areas on roadsides, at the edges of fields and forests, on coastal meadows, and on fallow fields. The growths on roadsides are typically a few metres wide, but they can be up to 10 metres wide. The spreading of fodder galega can threaten the meadow vegetation on roadsides and nearby nature conservation areas. In 2025, a pilot project was launched to remove fodder galega by digging up the plants with their roots and mowing the roadside verges twice during the summer.

Panu Kunttu, Luontotietopalvelu Taiga, panu.kunttu@iki.fi

▼ Rehuvuohenhernettä yritetään torjua kaksi kertaa kesässä tehtävällä neljä metriä leveällä niitolla.

